

ПРАВНО СХВАТАЊЕ

I У поступцима извршења на основу веродостојне исправе ради намирења потраживања по основу комуналних и сличних услуга пред судом, где је предлог за извршење поднет пре 01.06.2012. године, тј. пре започињања рада извршитеља, суд задржава надлежност.

II Суд не може обуставити извршење и укинути спроведене извршне радње по предлогу извршног повериоца који предлаже да извршење спроведе извршитељ, иако се тиме не дира у стечена права трећих лица, у поступцима започетим пре 01.06.2012. године.

О б р а з л о ж е њ е

У поступку решавања спорног правног питања Грађанско одељење Врховног касационог суда, утврђујући да су испуњени услови за заузимање правног схватања заузело је наведени правни став.

Спорно правно питање гласи:

„На који начин суд треба да поступа у започетим поступцима извршења на основу веродостојне исправе, ради намирења потраживања по основу комуналних и сличних услуга након почетка примене одредби члана 251. до 256. Закона о извршењу и обезбеђењу и почетка рада извршитеља, односно да ли суд у започетим поступцима задржава надлежност или се по службеној дужности мора огласити ненадлежним и обуставити извршење, као и ако задржава надлежност, да ли по предлогу извршног повериоца којим извршни поверилац предлаже да извршење спроведе извршитељ, суд може обуставити извршење и укинути спроведене извршне радње, ако се тиме не дира у стечена права трећих лица“.

Први основни суд је сходно члану 181. став 1. ЗПП уз захтев приложио и сопствено тумачење спорног правног питања.

Закон о извршењу и обезбеђењу објављен је у „Службеном гласнику РС“ број 31/2011 дана 09.05.2011. године и сходно члану 363. ступио на снагу осмог дана од објављивања (17.05.2011. године). Наведеним чланом почетак примене померен је на период по истеку 4 месеца од дана ступања на снагу (17.05.2011. година), осим одредаба које се односе на извршитеље, које ће се примењивати по истеку једне године од дана ступања на снагу овога закона, тј. од 17.05.2012. године.

Закон о извршењу и обезбеђењу придвиђа нови, посебни поступак који се односи на намирење потраживања по основу комуналних и сличних услуга. Законом ј утврђено да су комуналне делатности од општег интереса, обезбеђују пружање комуналних услуга од значаја за остваривање животних потреба физичких и правних лица, у потреби обезбеђења одговарајућег квалитета, обима, доступности и континуитета, законом је утврђено да су комуналне делатности [\[1\]](#).

Сличне услуге комуналним услугама, а на које се примењују одредбе члана 251. до 256. Закона о извршењу и обезбеђењу, су оне које у складу са Законом о комуналним делатностима и врше се у општем интересу, тј. интересу шире друштвене заједнице, а које се најчешће поклапа са територијом локалне самоуправе (град, општина). То би биле услуге испоруке електричне енергије, јавног превоза, те телефонске услуге, које спадају у комуналне услуге, односно услуге сличне комуналним услугама. Да би се остваривало вршење комуналних делатности и сличних услуга које су од општег интереса, нужно је обезбедити наплату утврђене накнаде за обављање комуналних и сличних делатности. Да би се обезбедила ефикасност како у раду даваоца услуга, тако и у извршењу обавеза корисника услуга Закон о облигацијама је предвидео и краће рокове застарелости потраживања.

Законодавац је ради остварења како ефикасности, тако делотворности судског поступка извршења, у посебној глави обезбедио извршење на посебан начин и регулисао га одредбама члана 251. до 256. Закона о извршењу и обезбеђењу (ЗИО).

Према члану 252. ЗИО предлог за извршење на основу веродостојне исправе ради остварења новчаног потраживања по основу извршених комуналних и сличних услуга подноси се извршитељу на чијем подручју се налази седиште извршног повериоца. Уз предлог за извршење, поред прилога прописаних у члану 35. тог закона, извршни поверилац је дужан да достави писмени доказ да је пре подношења предлога за извршење опоменуо извршног дужника да изврши обавезу.

По члану 253. ЗИП извршитељ закључком одлучује о предлогу за извршење. Члан 325. став 1. тачка 2. ЗИП прописује да извршитељ поступа по предлогу за извршење на основу веродостојне исправе ради остварења новчаног потраживања по основу извршених комуналних и сличних услуга.

Сходно члану 359. став 5. ЗИО извршитељи ће почети са радом у року од једне године од дана ступања на снагу ЗИО. За спорну врсту извршења прописана је њихова искључива надлежност, која је требала да се остварује од 17.05.2012. године.

Члан 317. ст.1. ЗИО одређује да извршитељ ступа на дужност даном полагања заклетве пред министром. Како је 14 првоизабраних извршитеља положило заклетву пред министром 31.05.2012. године и започело са радом 01.06.2012. године, па да се искључива надлежност предвиђена посебном главом ЗИО могла примењивати тек од тренутка када су извршитељи почели са радом, тј. од 01.06.2012. године. Надлежност у поступку за намирење потраживања по основу комуналних и

сличних услуга до почетка рада извршитеља могла је бити само судска. Чланови 252. до 256. могу се применити у погледу предвиђене искључиве надлежности извршитеља, од дана када су положили заклетву и започели са радом, у складу члана 317. став 1. ЗИО.

Ако се анализирају предлози за извршење на основу веродостојне исправе ради остварења новчаног потраживања по основу извршених комуналних и сличних услуга поднетих суду до дана ступања на дужност извршитеља, тј. 01.06.2012. године, може се уочити да постоје три врсте-групе предмета:

- да је поднет предлог, а није донето решење о извршењу,
- да је суд донео само решење о извршењу,
- да је након доношења решења о извршењу дошло до спровођења неких радњи.

До 01.06.2012. године извршни поверилац једино је и могао поднети предлог за спровођење ове врсте извршења у суду. Уколико би се стало на становиште да суд не може задржати надлежност у започетим поступцима, те да обустави поступке и препусти извршним повериоцима могућност да поднесу нове предлоге за спровођење извршења сада надлежном извршитељу, неефикасност рада државног органа, омогућила би постојања неделетворног правног лека у временском периоду од дана подношења предлога за извршење, што би представљало и кршење права на делотворни правни лек из члана 13. Европске конвенције о људским правима. У већем броју предмета, потраживања би постала застарела. Стога, започети поступци без обзира у којој фази, сходно члану 358. став 1. ЗИО, окончаће се пред судом по одредбама тог закона.

Законодавац није имао интенцију, да се велики број започетих поступака пред судом обустављају, због будуће искључиве надлежности извршитеља. Да је то била његова воља, била би регулисана и посебном одредбом као што је учињено у вези надлежности за одлучивање по правним лековима (члан 358. став 2). На то указује и члан 252. став 1. ЗИО, да овај посебни поступак започиње пред извршитељем подношењем управо њему предлога за извршење.

Члан 3. став 6. ЗИО предвиђа да суд пред којим је поступак покренут задржава надлежност и када је овим законом прописана надлежност више судова. Закон не даје конкретан одговор у погледу задржавања надлежности суда, када је започео са радом извршитељ.

Члан 70. став 1. ЗИО предвиђа да се поступак спровођења извршења од стране извршитеља покреће предлогом извршног повериоца. Ни у овој одредби није предвиђена могућност да се поступак спровођења извршења од стране извршитеља може започети на неки други начин. Чланом 76. став 2. ЗИО предвиђено је да ако је поступак извршења започет код извршитеља, поступак извршења пред извршитељем ће се обуставити, ако извршни поверилац промени избор о начину спровођења извршења, тако што предложи да извршење спроведе суд. Закон не садржи одредбу која

предвиђа да извршни поверилац може да промени избор о начину спровођења извршења, тако што ће предложити да извршење спроведе извршитељ, а не суд.

Ценећи правну природу поступка извршења у конкретном случају, да се посебно жели остварити хитност и делотворност ради остваривања комуналне делатности, било би нецелисходно вршити промену надлежности, која би носила губитак временског рока у постизању ефикасности и брзини спровођења извршења.

Држава има право да преузме санкцију, преко свог органа-суда, у употреби принуде у друштву. То чини сам на тражење носиоца повређеног права. Та врста санкције има процесно правну природу и стога се норме закона морају тумачити тако да се обезбеди што ефикаснија и делотворнија процесно правна санкција у заштити и реализацији права, посебно када се на овај начин обезбеђује обављање делатности од општег интереса. И логичко и циљно тумачење законских одредби води истом закључку.

Правни став заузет је на седници Грађанског одељења од 25.09.2012. године.

[1] чл.2. и 3. Закона о комуналним делатностима („Службени гласник РС“ број 88/11)